

1. 3. 2021

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

K přiměřenosti požadavků soudů na prokázání ušlého zisku - Nález Ústavního soudu ze dne 30. 11. 2020, sp. zn. I. ÚS 922/18

Dle ustanovení § 2952 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku (dále jen „občanský zákoník“), se ušlým ziskem rozumí „to, co poškozenému ušlo“. Odborná literatura pak rozvádí definici ušlého zisku jako majetkové újmy vyjádřitelné v penězích, která spočívá v tom, že v důsledku škodné události nedošlo k rozmnožení (zvětšení) majetku poškozeného, které mohl odůvodněně, tj. doložitelným způsobem (poškozený) očekávat se zřetelem k obvyklému (pravidelnému, normálnímu) chodu věci [1].

Dle ustálené soudní judikatury pak zde musí existovat vysoká pravděpodobnost, že by k tomuto rozmnožení majetku došlo, nestačí pouhá neodůvodněná naděje. Ušlý zisk nemůže představovat jen zmaření zamýšleného výdělečného záměru či příslibu možného výdělku, není-li takový majetkový přínos podložen již existujícími či reálně dosažitelnými okolnostmi, z nichž lze usuzovat, že nebýt škodné události, k zamýšlenému zisku by skutečně došlo[2]. Určení výše ušlého zisku se pak musí provést tak, aby byla zjištěna pravděpodobná výše blízcí se podle běžného uvažování jistotě[3]. Významná pro vymezení nároku mohou být např. tvrzení o konkrétních smluvních vztazích, které měl poškozený pro rozhodnou dobu sjednány nebo o pravidelně se opakujících obchodních příležitostech, o něž v té době přišel[4].

Tyto judikatorně dané závěry pak soudy v konkrétních projednávaných případech ušlého zisku aplikovaly vesměs stejně - požadovaly po žalobci prokázání konkrétních ušlých zakázek, tedy konkrétních nerealizovaných smluv. Takovýto požadavek byl ale pro žalobce často neudržitelný, na poškozeného byl proto často přenášen požadavek k prokázání neexistující skutečnosti, tedy prokázání smluv, které v důsledku určité skutečnosti neuzavřel.

Ústavní soud se však svým nálezem sp. zn. I. ÚS 922/18 ze dne 30. 11. 2020 postavil na stranu podnikatelů a odmítl takovýto nepřiměřený požadavek soudů. V projednávaném případě se stěžovatel - profesí kominík - domáhal po České republice náhrady škody způsobené trestním stíháním jeho osoby, které bylo ukončené zproštěním obžaloby. V soudním řízení požadoval náhradu škody dle zákona č. [82/1998](#) Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, kdy škoda měla spočívat mimo jiné v ušlém zisku, jehož výši stěžovatel vyčíslil výpočtem z daňového přiznání, kdy vypočetl průměrný výdělek za jednotlivé pracovní dny a vynásobil jej počtem dnů strávených obhajobou v trestním řízení.

Soud prvního stupně zamítl tento nárok na ušlý zisk s konstatováním, že požadovaný ušlý zisk nelze stanovit. Svoje rozhodnutí odůvodnil tím, že příčinná souvislost mezi vznikem škody - ušlým ziskem a nezákonným rozhodnutím je dána tehdy, jestliže pouze trestním stíháním došlo u stěžovatele k úniku zisku, nedošlo ke zvětšení jeho majetku pouze a jen z důvodu trestního stíhání, a v případě, že by neprobíhalo trestní stíhání, došlo by k navýšení zisku u stěžovatele. Svědeckou výpovědí manželky stěžovatele, která stěžovateli jako spolupracující osoba práci organizovala, pak dle

prvostupňového soudu bylo prokázáno, že ze strany stěžovatele nedošlo k odřeknutí nějaké práce právě z toho důvodu, že by se stěžovatel musel účastnit úkonů trestního stíhání. Soud vyzval stěžovatele k předložení konkrétních smluv na provedení kominických prací či závazných příslibů realizace těchto prací, které stěžovatel nepředložil.

Odvolací soud pak rozsudek soudu prvního stupně potvrdil s tím, že zdůraznil, že v případě nároku na náhradu ušlého zisku nepostačuje pouhá pravděpodobnost zvýšení majetkového stavu v budoucnu, neboť musí být najisto postaveno, že nebýt škodní události, majetkový stav poškozeného by se zvýšil.

Oba soudy tak nárok stěžovatele zamítly proto, že neprokázal, že nemohl uzavřít smlouvy na předmět výkonu svého podnikání nebo že tyto smlouvy nemohl realizovat a musel je odříct. Dle závěrů obecných soudů tak ztracená obchodní příležitost musí být prokázána v reálné podobě.

Ústavní soud však svým nálezením rozhodl, že těmito rozsudky došlo k porušení ústavně zaručeného práva stěžovatele na náhradu škody podle čl. 36 odst. 3 Listiny základních práv a svobod a oba rozsudky zrušil. Zdůraznil, že v projednávaném případě nelze odhlížet od charakteru podnikání jako takového, a to zvláště u tzv. malých podnikatelů. Vytkl obecným soudům, že na podnikatelskou činnost stěžovatele nahlížely pouze v jejím úzkém slova smyslu jako na realizaci konkrétní smlouvy či konkrétní zakázky. Přitom zdůraznil, že činnost podnikatele je nepochybně širší, kdy zahrnuje i činnosti nesměřující k bezprostřednímu dosažení zisku, které se ale projeví v podnikatelském výsledku jako takovém až následně. *„Činnost podnikatele směřující k vydobytí zisku je nepochybně bohatší, než samotná konečná finální realizace té které zakázky. Skutečnost, že stěžovatel např. organizoval svoji práci tak, aby nepřišel v rozhodném období o žádnou zakázku, ještě neznamená, že místo účasti na trestním řízení nemohl provádět jinou činnost s podnikáním související a bez níž by svoji podnikatelskou činnost fakticky vykonávat nemohl.“* I přesto, že tyto skutečnosti potvrzovala i výpověď manželky stěžovatele, která uvedla, že dny, kdy byl předvolán či měl učinit jiný úkon trestního řízení, mu z diáře vyškrtla a na tyto dny zakázky nepřijímala, soudy přesto trvaly na prokázání konkrétních ušlých zakázek. Ústavní soud zde argumentem ad absurdum připodobuje tuto situaci odmítnutí náhrady ušlého zisku při uzavření restaurace z důvodu, že poškozený by zde jen stěžil prokázal, kdo by jinak v konkrétní den do restaurace přišel a jakou by tam udělal útratu. Ohledně rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 1920/99, kterým odvolací soud argumentoval a ve kterém je konstatováno, že daňové přiznání není dostačujícím důkazem k prokázání ušlého zisku, neboť samo není důkazem o skutečných příjmech a výdajích v souvislosti s výkonem obchodní činnosti, Ústavní soud dodává, že toto však neznamená, že by z něj soudy neměly vycházet vůbec. V každé posuzované věci však požadavky kladené soudy na prokázání ušlého zisku musí být přiměřené konkrétní činnosti konkrétního poškozeného. Je tak vždy potřeba přistupovat ke každému projednávanému případu individuálně s přihlédnutím k jeho specifickým okolnostem.

„Ústavní soud dospěl k závěru, že obecné soudy pochybily, když při aplikaci zákona o odpovědnosti státu dostatečně nezohlednily konkrétní povahu či charakter výdělečné činnosti stěžovatele ve spojení s účelem garance práva na náhradu škody způsobené při výkonu veřejné moci plynoucího z čl. 36 odst. 3 Listiny. V projednávané věci bylo rozhodující, že se nepotvrdilo původní podezření orgánů činných v trestním řízení, že stěžovatel spáchal trestný čin, kvůli němuž se stal účastníkem trestního řízení. Není tedy sporu o tom, že by náhrada škody stěžovateli nenáležela, otázkou jen zůstává, v jaké výši by mu tato náhrada měla být přiznána. Z toho důvodu se budou obecné soudy věci znovu zabývat.“

Bude jistě zajímavé sledovat, jak se obecné soudy s tímto rozhodnutím vypořádají a jaký dopad bude mít toto rozhodnutí nejenom na projednávanou věc, ale na veškeré ostatní obdobné případy, kdy soudy po žalobcích vyžadovaly předložení konkrétních neuzavřených smluv či závazných příslibů realizace takovýchto zakázek. Je pak otázkou, do jaké míry bude výpočet dle daňového přiznání

považován za dostatečný důkaz výše ušlého zisku i jak tento údaj skutečně vypovídá u reálné majetkové újmě, která poškozenému škodnou událostí vznikla.

Mgr. Lucia Komárková,
advokátka

Valíček & Valíčková
advokátní kancelář, s.r.o.

[Valíček & Valíčková, advokátní kancelář](#)

Nám. Svobody 18, Brno
Václavské nám. 47, Praha
Dukelská 12, Vyškov
Petra Bezruče 2, Ivančice

Tel.: 770 685 603

email: info@brno-advokatnikancelar.cz

VELMI DOPORUČOVANÁ KANCELÁŘ

DOPORUČOVANÁ KANCELÁŘ

[1] Knappová, M., Švestka, J. a kol. Občanské právo hmotné. Svazek II. 3. vyd. Praha: ASPI, 2002, str. 248

[2] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 1. 2009, sp. zn. 25 Cdo 3586/2006

[3] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 1996, sp. zn. II Odon 15/96

[4] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2001, sp. zn. 25 Cdo 1920/99

Další články:

- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)